

LANDSRÉTTUR

Dómur fimmtudaginn 21. maí 2026.

Mál nr. 311/2025:

A

(Fjölnir Vilhjálmsson lögmaður)

gegn

Sjóvá-Almennum tryggingum hf.

(Haukur Örn Birgisson lögmaður)

Lykilorð

Ábyrgðartrygging. Líkamstjón. Skaðabótamál. Óhappatilvik. Vinnuslys.

Útdráttur

A krafðist viðurkenningar á skaðabótaskyldu úr ábyrgðartryggingu vinnuveitanda síns B ehf. hjá SA hf. vegna líkamstjóns sem hann varð fyrir við störf sín hjá B ehf. A hafði runnið í hálfu er hann steig aftur fyrir sig þegar hann var við störf í frystihúsi hjá B ehf. Laut ágreiningur aðila að því hvort gætt hafi verið að þeim skyldum sem á atvinnurekendum hvila samkvæmt lögum nr. 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum og reglum sem á þeim lögum byggjast. Í hinum áfrýjaða dómi, sem staðfestur var í Landsrétti með vísan til forsendna, var ekki talið að A hefði fært fram haldbær rök fyrir því að aðstæður á vinnustað hans hafi ekki samrýmst með fullnægjandi hætti fyrirmælum í reglum sem um þær gildi á þeim tíma sem slysið varð. Var því talið að slysið yrði ekki rakið til atvika sem vinnuveitandi hans bæri skaðabótaábyrgð á heldur að um væri að ræða óhappatilvik í skilningi skaðabótaréttar. Var SA hf. því sýknað af kröfum A.

Dómur Landsréttar

Mál þetta dæma landsréttardómararnir Ingibjörg Þorsteinsdóttir, Kristbjörg Stephensen og Ragnheiður Harðardóttir.

Málsmeðferð og dómkröfur aðila

- Áfrýjandi skaut málinu til Landsréttar 23. apríl 2025. Áfrýjað er dómi Héraðsdóms Reykjavíkur 31. mars 2025 í málinu nr. E-[...]/2024.
- Áfrýjandi krefst þess að viðurkennd verði bótaskylda stefnda vegna líkamstjóns sem hann varð fyrir af völdum vinnuslyss 8. febrúar 2023. Þá krefst áfrýjandi málskostnaðar í héraði og fyrir Landsrétti.
- Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar fyrir Landsrétti.
- Við aðalmeðferð málsins gaf skýrslu vitnið C, fyrrum samstarfsmaður áfrýjanda, og bar um verklag og aðstæður í [...]. Kvaðst hann ekki muna eftir að hafa fengið

leiðsögn í hálkuvörnum. Þá væri honum kunnugt um að starfsmanni hefði skrifað fótur þar inni í háلكu. Þá gaf skýrslu vitnið D, fyrrum forvarnarfulltrúi stefnda, og greindi frá framkvæmd áhættumats 14. september 2023 sem liggur fyrir í málinu.

Niðurstaða

- 5 Með vísan til forsendna hins áfrýjaða dóms verður hann staðfestur.
- 6 Rétt þykir að málskostnaður fyrir Landsrétti falli niður.

Dómsorð:

Hinn áfrýjaði dómur skal vera óraskaður.

Málskostnaður fyrir Landsrétti fellur niður.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 31. mars 2025.

Málsmeðferð og dómkröfur aðila

1. Mál þetta, sem dómtekið var 11. mars 2025, var höfðað 16. maí 2025 af A, [...], gegn Sjóvá-Almennum tryggingum hf., [...], Reykjavík.
2. Stefnandi krefst viðurkenningar á skaðabótaskyldu hins stefnda félags vegna líkamstjóns sem stefnandi varð fyrir í vinnuslysi sem starfsmaður B ehf. 8. febrúar 2023. Þá krefst stefnandi málskostnaðar úr hendi stefnda.
3. Stefndi krefst sýknu af kröfum stefnanda auk málskostnaðar úr hendi hans.

Helstu málsatvik

4. Stefnandi varð fyrir slysi 8. febrúar 2023, er hann var við störf í vöruhúsi eða frystihúsi B, sem kallað er [...]. Er þar um að ræða 1400 m² kælt geymsluhúsnæði þar sem fram fer móttaka og afhending á ferskum fiski frá fiskmörkuðum til dreifingar til fiskkaupenda, sem og lestun og losun á ferskfiskgámum. Stefnandi starfaði sem „skrifari“, þ.e. skráði þau fiskkör sem geymd voru í húsinu. Hann hóf störf hjá B í október 2022. Stefnandi kom til vinnu kl. 22:00 umræddan dag og skyldi vakt hans standa til kl. 10:00 næsta morgun. Slyss stefnanda varð nokkrum mínútum eftir að hann kom til vinnu en óumþrætt er að hann hrasaði og datt aftur fyrir sig. Um atvik í umrætt sinn liggja fyrir myndbönd sem málsaðilar hafa lagt fram.
5. Lögregla var kölluð til sem og sjúkrahúsið og var stefnandi fluttur með sjúkrahúsi á bráðamóttöku Landspítala til skoðunar. Var hann þar greindur með brot á ökkla og liðhlaup á hægri hnéskel. Stefnandi aflaði mats á varanlegum afleiðingum slyssins. Helstu niðurstöður matsins, sem framkvæmt var af E bæklunarskurðlækni, voru þær að orsakasamband virtist vera fyrir hendi milli slyssins 8. febrúar 2023 og óþæginda stefnanda frá hægri hné og ökkla. Stefnandi hefði verið óvinnufær frá 9. febrúar til 31. ágúst 2023. Varanleg læknisfræðileg örorka hans var metin 8 stig, þar af 3 stig vegna einkenna frá hægri hné og 5 stig vegna einkenna frá hægri ökkla. Stöðugleikapunktur væri 31. ágúst 2023.
6. Stefnandi leitaði álits úrskurðarnefndar í váttryggingamálum, sem með áliti sínu, dags. [...] í máli nr. [...], komst að þeirri niðurstöðu að stefnandi ætti ekki rétt á bótum úr ábyrgðartryggingu B ehf. hjá stefnda í máli þessu, þar sem tjón hans væri að rekja til óhappatilviljunar en ekki atvika sem B bæru skaðabótaábyrgð á. Lýtur ágreiningur máls þessa nú að þeim sama ágreiningi og þar var til umfjöllunar.
7. Við aðalmeðferð málsins gaf stefnandi skýrslu, en auk hans gáfu skýrslur faðir stefnanda, F, G, þjónustustjóri í [...], H, byggingatæknifræðingur hjá I ehf., og J, starfsmaður B, sem gaf símaskýrslu með aðstoð tólks. Verður eftir atvikum vitnað til þess er fram kom í framburði þeirra í niðurstöðukafla.
8. Við aðalmeðferð málsins voru myndbandsupptökur af atvikinu sýndar.

Helstu málsástæður og lagarök stefnanda

9. Stefnandi byggir kröfu sína um viðurkenningu á skaðabótaskyldu hins stefnda félags á því að slys hans sé að rekja til skaðabótaskyldra orsaka eða vanbúnaðar á fyrrum vinnustað stefnanda, á ábyrgð vátryggingartaka.
10. Í fyrsta lagi vísar stefnandi til þess að hættuleg ísing hafi verið á gólfum sem hafi orðið til þess að hann féll aftur fyrir sig og slasaðist. Stefnandi kveður hálkuna eða ísinguna mega rekja til vanrækslu starfsmanna B á því að sinna hálkuvörnum með tilhlýðilegum hætti, svo fyllsta öryggis og aðbúnaðar væri gætt á vinnustað stefnanda, sbr. 13. gr., 37. gr. og 42. gr. laga nr. 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum.
11. Sé aðstæðum háttáð þannig á vinnustað að ísing geti skapast á gólfum beri vinnuveitanda að grípa til allra eðlilegra og sanngjarnra ráðstafana til að koma í veg fyrir að slysa- og fallhætta skapist. Af atvikum að dæma sé ljóst að fyrrum vinnuveitandi stefnanda hafi ekki gripið til nægilegra ráðstafana í þessum efnum. Meginorsök slyss stefnanda sé því vanræksla B og starfsmanna félagsins á því að sinna hálkuvörnum með forsvaranlegum hætti.
12. Þeir starfsmenn sem nýlokið höfðu vakt sinni hafi ekki „klakahreinsað“ gólfið, eins og þeim bar, áður en stefnandi hóf störf umrætt kvöld. Í ljósi aðstæðna á vinnustaðnum hafi hvílt rík eftirlitsskylda á verkstjóra og öðrum yfirmönnum stefnanda til að grípa til viðeigandi ráðstafana og koma þannig í veg fyrir slysa-hættu vegna háلكu. Stefnandi ítrekar að það hafi ekki verið hlutverk hans að sinna hálkuvörnum og geti einstaka starfsmenn ekki borið ábyrgð á öryggi á vinnustað, heldur hvíli sú ábyrgð fyrst og fremst á herðum vinnuveitanda, sbr. ákvæði laga nr. 46/1980.
13. Fyrirliggjandi gögn staðfesti að háلكuvörnum hafi ekki verið sinnt með forsvaranlegum hætti, og að mun meiri háلكa hafi verið en almennt megi búast við og gera verði kröfu um, svo að fyllsta öryggis og aðbúnaðar starfsfólks sé gætt, sbr. 13., 36., og 42. gr. laga nr. 46/1980. Sú gríðarlega háلكa sem þarna var hafi teft öryggi stefnanda, sem og annarra starfsmanna, í tvísýnu. Breyti þar engu um þótt bleyta og slabb kunní að hafa verið á gólfinu.
14. Stefnandi áréttar að engu breyti þótt háلكuvörnum hafi verið sinnt að einhverju leyti, ef þær reyndust síðar ófullnægjandi. Við mat á orsakatengslum milli vanbúnaðar á vinnustað stefnanda og líkamstjóns hans leggur stefnandi áherslu á að nægilegt sé að vanbúnaður á vinnustað, svo sem „háلكa á gólfi“, sé meðorsök slyss svo fallist verði á bótaskyldu stefnda. Það sé ekki skilyrði fyrir skaðabótaábyrgð vátryggingartaka að vanbúnaður á vinnustað sé meginorsök slyss stefnanda.
15. Þá byggir stefnandi á því að slæg verkstjórn hafi orðið til þess að stefnandi slasaðist. Yfirmenn á vinnustað stefnanda hafi ekki gengið úr skugga um að háلكuvörnum hefði verið sinnt með forsvaranlegum hætti, sbr. 23. gr. laga nr. 46/1980, en á því beri verkstjóri ábyrgð sem fulltrúi atvinnurekanda. Þær upplýsingar sem stefnandi hafi aflað gefi til kynna, að skipulagning og framkvæmd háلكuvarna á vinnustaðnum hafi verið í lausu lofti. Birtingarmynd þess hafi verið að framkvæmd háلكuvarna hafi ekki verið á könnu tiltekinn starfsmanna eða verið í föstum skorðum. Framangreint fyrirkomulag gefi til kynna að verkstjóri stefnanda og næstu yfirmenn hafi ekki haft frumkvæði að því að tryggja að fyllsta öryggis og aðbúnaðar væri gætt á vinnustað stefnanda. Liggi sök stefnda því hlutlægt séð fyrir, sbr. 23. gr. laga nr. 46/1980.
16. Í þriðja lagi byggir stefnandi á því að þau gólfefni sem notuð voru á vinnustað stefnanda hafi ekki hentað þeirri starfsemi sem þar var rekin, og hafi gólfur verið mun sleipari en almennt megi búast við og svo að fyllsta öryggi og aðbúnaður væri tryggður í samræmi við ákvæði laga nr. 46/1980 og reglur settar á grundvelli þeirra laga.
17. Stefnandi vísar til reglna nr. 581/1995 um húsnæði vinnustaða sem eru byggðar á lögum nr. 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum. Þær reglur gildi að jafnaði um alla vinnustaði hér á landi. Af reglunum verði ekki annað ráðið en að atvinnurekanda beri við hönnun, skipulag og innréttingu húsnæðis vinnustaðar að huga að því að það sé sem öruggast og heilsusamlegast, sbr. 1. tl. 1. mgr. 3. gr. og 39. gr. téðra reglna. Í þeim efnum beri atvinnurekanda að hafa í huga eðli þeirrar starfsemi sem starfrækt er í húsnæðinu, svo sem hvaða hættur ber helst að varast, sbr. 2. tl. 1. mgr. 3. gr. áðurnefndra reglna. Þá

skal gerð og frágangi gólfa á vinnustöðum almennt háttað þannig að gólf hæfi því starfi sem unnið er með tilliti til slits, burðarþols og hreinsunar, sbr. 1. tl. 1. mgr. 6. gr. téðra reglna. Þá hvíli sú skylda á atvinnurekanda að draga úr hálfu þar sem þess er þörf, sbr. 2. málslið 5. tl. 6. gr. téðra reglna.

18. Í ljósi atvika málsins byggir stefnandi á því að slys hans sé að rekja til vanrækslu B og starfsmanna félagsins á því að sinna hálkuvörnum með forsvaranlegum hætti og hafa þannig brotið gegn 2. málslið 5. tl. 6. gr. téðra reglna. Gólf vinnustaðar stefnanda hafi verið sleipara/hálla, en almennt megi búast við og fyrir vikið ekki hægt að sinna því starfi sem þar skyldi vinna, sbr. 1. tl. 6. gr. téðra reglna. Fyrir framangreindar sakir megi álykta sem svo að sök B, og þar af leiðandi Sjóvár, liggi hlutlægt séð fyrir. Félaginu hafi láðst að grípa til sanngjarnra og eðlilegra ráðstafana til að tryggja öryggi stefnanda.
19. Byggir stefnandi á því að Sjóvá beri ábyrgð á ofangreindum skaðabótaskyldum vanbúnaði á grundvelli váttryggingarsamnings milli B og félagsins, þar sem Sjóvá hafi tekið að sér að bæta tjón sem yrði vegna skaðabótaskyldrar háttsemi og/eða athafnaleysis B og starfsmanna félagsins.
20. Um ábyrgð Sjóvár og B er vísað til sakarreglunnar, reglunnar um vinnuveitandaábyrgð og óskráðrar meginreglu um nafnlaus mistök. Við mat á sök váttryggingartaka beri að hafa það hugfast að það sé fyrst og fremst á ábyrgð vinnuveitanda að tryggja öryggi starfsmanna á vinnustað. Hafi þessi skipan mála verið lögfest með setningu 23. gr. a í skaðabótalögum nr. 50/1993. Það dugi skammt að benda á einstaka starfsmann ef eitthvað út af bregður og halda því fram að starfsmaðurinn sjálfur hafi átt að huga betur að öryggi sínu. Er sú afstaða ekki í samræmi við inntak 23. gr. a í skaðabótalögum nr. 50/1993, sem og ákvæði laga nr. 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum.
21. Þá byggir stefnandi á því að seinagangur B við að tilkynna slys stefnanda til Vinnueftirlits ríkisins hafi þau áhrif að leggja beri til grundvallar frásögn stefnanda um aðstæður á slysstað og orsakir slyssins, við úrlausn þessa máls, sbr. 79. gr. laga nr. 46/1980. Í því sambandi bendir stefnandi á að hann hafi verið fluttur með sjúkrabifreið á slyssadeild LSH og ekki átt afturkvæmt til vinnu eftir slysið sökum slysaverka sinna, og síðar uppsagnar.

Helstu málsástæður og lagarök stefnda

22. Stefndi byggir sýknukröfu sína á því að stefnandi beri sönnunarbyrðina fyrir orsök tjóns síns og er því mótmælt að hann hafi sannað að tjónið megi rekja til atvika sem váttryggingartaki B skuli bera skaðabótaábyrgð á að lögum og verði felld undir frjálsa ábyrgðartryggingu félagsins hjá stefnda. Um slíka ábyrgð fari samkvæmt sakarreglu skaðabótaréttar og reglunni um vinnuveitandaábyrgð. Stefndi byggir á því að ósannað sé að óhapp stefnanda sé að rekja til atvika sem váttryggingartaki eða starfsmenn félagsins beri skaðabótaábyrgð á að lögum og að ósannað sé að óhapp stefnanda verði rakið til vanrækslu á skyldum sem á vinnuveitanda hvíla samkvæmt ákvæðum laga nr. 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum og reglum sem settar eru með stoð í þeim lögum, hvort sem slíkar skyldur ná til meints vanbúnaðar gólfefnis, slakrar verkstjórnar og/eða gáleysis samstarfsmanna. Váttryggingartaki beri ekki ábyrgð á tjóni stefnanda og sé óhapp stefnanda því ekki bótaskyldt úr ábyrgðartryggingu váttryggingartaka hjá stefnda.
23. Stefndi byggir á því að óhapp stefnanda verði fyrst og fremst rakið til þess að stefnandi missti jafnvægið við vinnu sína af einhverjum orsökum sem varða hann sjálfan, missti fótanna og féll í gólfíð. Við skoðun á framangreindum myndböndum verði ekki betur séð en að stefnandi virðist vera í ójafnvægi þar sem hann byrjar að hallast aftur fyrir sig og til þess að ná jafnvægi stígur hann skref aftur á bak, sem verður til þess að honum skrikar fótur og hann fellur í gólfíð.
24. Jafnvel þótt það teljist sannað í málinu að hálka hafi verið á vinnustöðinni, sem spilaði inn í atburðarásina, hafnar stefndi því að hálka í frystigeymslu teljist í sjálfu sér vera vanbúnaður og að óhappið verði af þeim sökum rakið til saknæmrar háttsemi váttryggingartaka. Eins og að framan greinir, og eðli málsins samkvæmt, sé alltaf hætta á því að fólk skriki fótur þar sem bleyta og slabb er fylgífiskur starfseminnar. Þannig er ekki útilokað að óhöpp eigi sér stað, eins og atvikaðist í tilviki stefnanda.
25. Í umræddu tilviki hafi það reyndar verið svo að váttryggingartaki hafði gripið til sérstakra og viðeigandi ráðstafana til þess að varna slysum eins og hægt var. Hann geti því, hvernig sem á málið er litið, aldrei verið talinn bera ábyrgð á óhappi stefnanda.

26. Í fyrsta lagi hafði váttryggingartaki fengið I ehf. til þess að annast umsjón með breytingu á gólfi húsnæðisins og var gólfið því sérstaklega útbúið með starfsemi váttryggingartaka í huga. Þetta fæst staðfest í minnisblaði H á dskj. 32 þar sem því er lýst að sérstakt íblöndunarefni hafi verið sett í steypu gólfsins og hafi þessi efni verið sérstaklega valin með starfsemi váttryggingartaka í huga. Þá liggur fyrir í málinu að öryggisúttekt hafi farið fram vegna framkvæmdanna og að lokaúttektarvottorð vegna þeirra hafi verið gefið út 26. mars 2020. Um nánari lýsingu á gólfinu vísast til minnisblaðs I ehf.
27. Í öðru lagi hafi váttryggingartaki séð til þess að öllum stundum væru til staðar sérstök saltkör sem starfsmenn skyldu nota þegar og ef þeir yrðu áskynja um hálfu. Þessi saltkör hafi verið aðgengileg og sýnileg öllum þeim sem þarna voru við störf, bæði úti og inni. Kör hafi verið við tvennar helstu innkeyrsludyr [...] og ávallt séð til þess að ekki vantaði salt eða aðra hálkuvörn í þau. Enginn einn starfsmaður hafi verið ábyrgur fyrir söltun á ákveðnum tíma, heldur hafi starfsmenn átt að salta gólf eftir þörfum ef þeir urðu áskynja um hálfu, hvort sem það var vegna bleytu eða ísingar. Þetta hafi einnig gilt um stefnanda og er fullyrðingum hans um að starfsmönnum á vaktinni á undan hafi borið að hálkuhreinsa gólfið fyrir næstu vakt á eftir mótmælt. Í því sambandi bendi stefndi á að stefnandi byggir annars vegar á því að starfsmönnum vaktarinnar á undan hafi borið að salta gólfið og hins vegar byggir hann á því í bréfi sínu til stefnda, dags. 16. september 2023, að hann hafi fallið þegar „skyndilega hafi myndast veruleg hálfka á gangvegi hans“. Ef síðari fullyrðing stefnda er lögð til grundvallar er útilokað að fallast á það, hvernig sem á málið er litið, að það hafi getað verið á ábyrgð starfsmanna á fyrri vakt að hálkuhreinsa gólfllötinn sem stefnandi féll á.
28. Í þriðja lagi hafi starfsmenn, þ.m.t. stefnandi, fengið sérstaka kynningu og þjálfun í tengslum við öryggi á vinnustað, þar sem m.a. kom fram að það væri á ábyrgð hvers og eins starfsmanns að salta gólf eftir þörfum, en í þeirri kynningu hafi stefnandi sérstaklega tekið fram við starfsmann váttryggingartaka að honum væri ljóst hvað fælist í starfinu þar sem bæði bróðir hans og faðir störfuðu hjá félaginu. Í þessu sambandi bendir stefndi einnig á að um tiltölulega einfalt verk hafi verið að ræða sem ekki krafðist sérkunnáttu eða sérstakrar þjálfunar og/eða leiðbeininga og hafði stefnandi starfað í rúma fjóra mánuði við þessar aðstæður. Hann hafi því mátt gera sér fulla grein fyrir því að gólfið gæti verið hált og vita að honum bæri að sýna fyllstu aðgát við umræddar aðstæður, sérstaklega þegar stigið væri aftur fyrir sig, eins og í tilviki stefnanda.
29. Í fjórða lagi hafi váttryggingartaki látið stefnanda í té sérstaka öryggisskó sem stefnandi klæddist í umrætt skipti.
30. Í fimmta lagi hafi váttryggingartaki látið vinna svokallað öryggismat, bæði fyrir og eftir óhapp stefnanda. Tilgangur áhættumatsins sem unnið var fyrir óhappið var sá að kortleggja hættur í starfsemi svo unnt væri að grípa til eðlilegra aðgerða þannig að koma mætti í veg fyrir slys, eftir fremsta megni. Sé því ljóst að váttryggingartaki hafi sinnt þeim lögbundnu skyldum sem lagðar eru á hann auk þess sem hann hafi gert allt sem í hans valdi stóð til þess að lágmarka hættu á slysum á vinnustaðnum. Í þessu sambandi er rétt að geta þess að váttryggingartaka höfðu aldrei borist kvartanir eða tilkynningar frá starfsmönnum á gólfi um slyshættu og aldrei, hvorki fyrir né síðar, hafa orðið hálkuslys á starfsstöðinni, ef frá er talið óhapp stefnanda.
31. Vegna fullyrðinga stefnanda í stefnu um að Vinnueftirlitinu hafi ekki verið gert viðvart um óhappið fyrir en of seint er því alfarið mótmælt. Hið rétta er að Vinnueftirlitinu var gert viðvart en vaktadili hjá Vinnueftirlitinu hafði ekki tök á því að mæta á staðinn. Morguninn eftir óhappið fékk D, forvarnafulltrúi hjá öryggisdeild B, símtal frá Vinnueftirlitinu þar sem óskað var eftir frekari upplýsingum um óhapp stefnanda og voru þær upplýsingar sendar Vinnueftirlitinu 13. febrúar 2023. Séu atvik máls því nægjanlega upplýst og geti því engu máli skipt þótt Vinnueftirlitið hafi ekki rannsakað óhapp stefnanda með því að senda aðila á staðinn. Vinnueftirlitið hefði ekki getað upplýst frekar um málsatvik eða skorið úr ágreiningi aðila um það hvaða verklag hafi tíðkast við hálkuvarnir í umrætt sinn, þótt eftirlitið hefði mætt á staðinn og rannsakað óhappið. Þar fyrir utan hafi lögreglu verið gert viðvart og mætti hún á staðinn, eins og gögn málsins bera með sér. Sönnunarbyrðin um meinta sök váttryggingartaka og orsakatengsl hvíli á stefnanda og séu að mati stefnda ekki efni til þess að létta af honum sönnunarbyrðinni.
32. Með vísan til alls framangreinds byggir stefndi á því að ósannað sé að óhapp stefnanda megi rekja til þess að hálkuvörnum hafi verið áfátt eða þess að aðbúnaður á vinnustað hafi brotið í bága við lög.

Vátryggingartaki hafi, þvert á móti, gripið til allra lögbundinna, sanngjarnra og eðlilegra ráðstafana til þess að lágmarka eftir fremsta megni hættu á slysum. Hafi ráðstafanir hans því verið í fullu samræmi við lög nr. 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum. Tjón stefnanda verði rakið til óhappatilviljunar sem vátryggingartaki beri ekki ábyrgð á. Með vísan til alls framangreinds beri að sýkna stefnda af öllum kröfum stefnanda.

Niðurstaða

33. Málsaðila greinir á um það hver beri ábyrgð á tjóni sem stefnandi varð fyrir þegar hann féll í gólfíð við störf sín í svokölluðum [...] B. Lýtur ágreiningurinn fyrst og fremst að því hvort gætt hafi verið að þeim skyldum sem á atvinnurekanda hvíla samkvæmt lögum nr. 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum og reglum sem á þeim lögum byggjast. Það er hvort slys stefnanda sé að rekja til atvika sem atvinnurekandi hans eða samstarfsmenn bera ábyrgð á.
34. Um það hvernig slysið vildi til liggja fyrir myndbandsupptökur sem sýna að stefnandi gengur að kassastæðu við vegg. Stendur hann þar kyrr um stund meðan tveimur lyfturum er ekið fram og til baka um húsnæðið með kassastæður með ísuðum fiski. Er annar lyftarinn nálgast stæðuna, þar sem stefnandi stendur nærri, hallar stefnandi sér aftur, stígur svo hægri fæti aftur fyrir sig og missir þá fótanna og dettur aftur fyrir sig. Af myndböndum þessum sem og gögnum um aðstæður í þessu rými og upplýsingum um veður á þessum degi virðist ljóst að hálfka hafi verið á staðnum og að slysið megi rekja til þess að stefnandi rann í þeirri hálfka er hann steig aftur fyrir sig.
35. Stefnandi byggir málaltilbúnað sinn á sakarreglunni; að stefndi beri bótaábyrgð á tjóni hans vegna saknæmrar háttsemi B eða starfsmanna félagsins sem hafi m.a. falist í því að sinna ekki hálkuvörnum með forsvaranlegum hætti, verkstjórn hafi verið ófullnægjandi og gólfefni á staðnum ekki hentað þeirri starfsemi sem um ræðir. Um þetta ber stefnandi sem tjónþoli sönnunarbyrði samkvæmt almennum reglum skaðabótaréttar.
36. Af skýrslu Vinnueftirlitsins verður ráðið að slysið hafi ekki verið tilkynnt þangað fyrr en 13. febrúar 2023, eða fimm dögum eftir að það átti sér stað. Sú staðreynd breytir þó að mati dómsins engu í málinu þar sem fyrir liggur skýrsla lögreglu um aðstæður á vettvangi auk þess sem myndbönd liggja fyrir er sýna slysið.
37. Um skyldur atvinnurekanda í þeirri starfsemi sem hér um ræðir til að tryggja öruggt og heilsusamlegt umhverfi fer samkvæmt lögum nr. 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum, og reglum sem settar hafa verið á grundvelli þeirra laga. Samkvæmt 37. gr. þeirra laga skal haga vinnu þannig að gætt sér fyllsta öryggis og góðs aðbúnaðar og hollustuhátta og fylgja við það viðurkenndum stöðlum, ákvæðum laga og reglugerða. Hið sama gildir um umbúnað vinnustaðar, sbr. 42. gr. sömu laga. Stefnandi vísar í máli þessu sérstaklega til reglna nr. 581/1995 um um húsnæði vinnustaða, þar sem m.a. er fjallað um vinnurými og gerð þess en einnig sérstaklega kveðið á um að gera skuli ráðstafanir til að draga úr hálfka á gólfum þar sem þess gerist þörf, sbr. 5. tl. 6. gr. framangreindra reglna. Þá vísar stefnandi einnig til 23. gr. laga nr. 46/1980 um skyldur verkstjóra í þessu samhengi.
38. Um aðstæður á vinnustað stefnanda liggur fyrir að þar er um að ræða svokallað votrými, sem er kællir fyrir ferskan fisk. Gengur vinnustaðurinn undir heitinu [...] og er 1400 m² að stærð.
39. Í skýrslu vitnisins G kom fram að í [...] væri unnið í 12 tíma frá 10 að kvöldi til 10 að morgni, starfsmenn væru yfir nóttina að skrá og flokka fiskinn sem bærast í hús. Eiginleg starfsemi færi ekki fram yfir daginn í kællirýminu þannig að vaktin sem lyki störfum kl. 10 að morgni tæki við af sjálfri sér klukkan 10 að kvöldi. Allar dyr væru opnar á rýminu meðan verið væri að flytja körin inn í húsið og því hefði veður áhrif á það hvort hálfka myndaðist á gólfum. Að jafnaði væri hitastig inni í kælinum -2 stig yfir veturinn en 0 að sumri. Vitnið G greindi einnig frá því að árið 2019 hefði fiskdreifing og útskipun saltfisks verið sameinuð í eitt hús og að þá hefði verið farið í breytingar á húsnæði kælisins. Skipt hefði verið um gólf í húsinu, til að það hentaði þeirri starfsemi sem þar færi fram.
40. H, byggingarverkfræðingur og starfsmaður I ehf., staðfesti í skýrslu sinni fyrir dómi að steipt hefði verið nýtt gólf í ferskfiskhluta hússins árið 2019. Hann kvað mannvirkið hafa verið endurnýjað að stórum hluta, m.a. vegna þess að gólfíð hefði ekki verið nothæft fyrir þá starfsemi sem þar átti að fara fram.

41. Í málinu liggja fyrir myndir af saltkörum sem staðsett eru framan við innkeyrsludyr í kælihúsið. Auk þess kom fram í skýrslum vitnanna G og J, sem var verkstjóri stefnanda, að saltkör væru staðsett víða í húsinu og þau færð til eftir þörfum. Þá væri það í verkahring allra starfsmanna að sinna hálkuvörnum með söltun, þannig að starfsmenn sem yrðu varir við háлку gætu saltað í tengslum við sín störf.
42. Í skýrslu stefnanda fyrir dómi kom fram að hann mætti til vinnu klukkan 10 að kvöldi og ynni fram á morgun. Á vinnustaðnum væri unnið með fiskkör, sem komið væri með á flutningabílum og þau færð inn í kæliýmið með lyfturum. Upp úr körunum kæmi oft slabb og slor og húsið væri alltaf opið þegar verið væri að afferma bílana. Stefnandi kvaðst fyrir dómi hafa orðið þess var í umrætt sinn að sums staðar á vinnusvæðinu væri mjög sleipt en ekki þar sem hann var sjálfur staddur. Myndbandsupptökur sýna að slysið varð örfáum mínútum eftir að hann kom til vinnu og stefnandi kvaðst ekki hafa dreift salti á gólfíð og raunar aldrei hafa gert það.
43. Að virtum þeim aðstæðum sem lýst hefur verið og eiga við um vinnustaðinn [...] er þess að vænta, eðli máls samkvæmt, að háлка kunnir myndast þar á gólfum. Liggur þannig fyrir að fyrirtækinu bar að gera ráðstafanir til að draga úr háлку skv. þeim reglum sem stefnandi vísar til.
44. Í því skyni hafði fyrirtækið, eins og rakið hefur verið, tryggt starfsmönnum aðgengi að salti til notkunar eftir þörfum, en saltkör var að finna við útidyr kælisins sem og innan hússins. Þá var starfsmönnum, þar með talið stefnanda, ætlað að sinna söltun eftir þörfum. Í því samhengi verður til þess lítið hversu stórt vinnusvæðið er, eða eins og fram hefur komið 1400 m² og af þeim sökum kunna aðstæður í húsinu að vera mismunandi eftir svæðum, eins og fram kom í máli stefnanda fyrir dómi sem kvaðst hafa séð að hált var inni umræddan dag, en taldi svo ekki vera þar sem hann fór um.
45. Þá liggur fyrir að starfsmönnum var tryggður sérstakur öryggisfatnaður til að vera í við störf sín, þar með talinn skófataður og liggur ekkert fyrir í málinu annað en að stefnandi hafi verið í slíkum öryggisskóm í umrætt sinn.
46. Að virtu því sem fyrir liggur um aðstæður á vinnustaðnum og eðli starfsins er það mat dómsins að ekki sé raunhæft að ætlast til þess að allur 1400 m² flötur [...] sé ævinlega saltaður samtímis, né heldur að til þess sé ætlast að einstakir starfsmenn sinni því. Það hljóti að liggja í hlutarins eðli að söltun á svo stóru svæði í kæliými taki mið af aðstæðum hverju sinni. Útilokað hljóti að teljast að koma alfarið í veg fyrir háлку við þessar aðstæður.
47. Framangreindu til viðbótar verður og til þess að líta að stefnandi var þess meðvitaður umrætt sinn að úti var frost og snjór, eins og fram kom í skýrslu hans fyrir dómi, og sömuleiðis kvaðst hann hafa séð að hált var innandyra er hann mætti til vinnu. Þá hafði stefnandi unnið á staðnum um fjögurra mánaða skeið, yfir vetrarmánaðina, þegar slysið varð. Þá kvaðst hann sjálfur hafa vitað af því að faðir hans og bróðir, sem báðir vinna á sama stað, hefðu áður hrasað þar í háлку og hafa sjálfur runnið í háлку áður, án þess þó að slasa sig. Stefnanda hlaut því að vera ljóst að hált kynni að vera innandyra í kælinum og gera sér grein fyrir því að sérstök ástæða var til þess að hafa varann á og gæta sín á háлку innandyra.
48. Þá verður ekki fallist á það með stefnanda að um vangá starfsmanna á annarri vakt hafi verið að ræða, en samkvæmt vitnisburði G, sem ekki hefur verið mótmælt, var vaktin á undan þeirri sem stefnandi stóð ekki með starfsmann inni í kælinum og því ekki eiginleg vakt inni í húsinu yfir daginn. Þá kom fram í skýrslu föður stefnanda, F, fyrir dómi að það hefði verið verkefni næturvaktar að þrifa gólfin að lokinni vinnu, með því að smúla gólf með heitu vatni, m.a. til að eyða háлку. Samkvæmt framangreindu var það verkefni þeirrar vaktar sem stefnandi stóð að ljúka vinnu með þrifum á húsnæðinu og svo var ekki starfsmaður inni í húsinu fyrr en næturvaktin mætti aftur að kvöldi.
49. Sömuleiðis hefur stefnandi ekki sýnt fram á að umrætt atvik verði rakið til slakar verkstjórnar. Eðli máls samkvæmt og með hliðsjón af starfsemiinni verði söltun og hálkuvörnum á svo stóru rými, við þær aðstæður sem áður er lýst, ekki stýrt með öðrum eða betri hætti en þeim að bregðast við háлку þá og þegar hennar verður vart, eins og sýnt þykir að hafi átt að vera, og að hver starfsmaður hafi borið þar ákveðnar skyldur. Er ekkert komið fram í málinu sem sýnir fram á að önnur framganga við verkstjórn hefði getað komið í veg fyrir það slys sem stefnandi varð fyrir er hann steig aftur fyrir sig og missti svo fótanna.
50. Hvað varðar gólfinn verður heldur ekki fallist á það með stefnanda að þau hafi ekki hentað þeirri starfsemi sem um ræðir á þeim tíma sem slysið varð. Verkfræðistofu hafi verið falið það verkefni að setja nýtt gólf

sem hentaði starfseminni árið 2019, þar sem um gólfín fara þung farartæki með þung hlöss í votrymi. Er ekkert komið fram í málinu sem sýnir að gólf vinnustaðarins hafi ekki staðist þær kröfur sem reglur um húsnæði vinnustaða gera ráð fyrir á þeim tíma sem slysið varð. Sú staðreynd að fyrirtækið hafi síðar látið leggja annað gólf felur að mati dómsins ekki í sér viðurkenningu sakar í því tilviki sem um ræðir. Loks liggur ekkert fyrir um það í málinu að önnur eða fleiri slys á fólki vegna falls hafi orðið í [...].

51. Að öllu framansögðu virtu hefur stefnandi ekki fært fram haldbær rök fyrir því að aðstæður á vinnustað hans hafi ekki, á þeim tíma sem slysið varð, samrýmt með fullnægjandi hætti fyrirmælum í reglum sem um þær gildi. Verður samkvæmt ofangreindu ekki á það fallist að slys stefnanda verði rakið til óforsvaranlegra hálkuvana, saknæmrar háttsemi samstarfsmanna eða vanrækslu vinnuveitanda hans, heldur verði slysið rakið til óhappatilviks sem vinnuveitandi hans ber ekki ábyrgð á. Verður krafa stefnanda á hendur stefnda því ekki reist á sök sem stefnda beri að bæta. Ber því að sýkna stefnda af kröfum stefnanda.
52. Rétt þykir að málskostnaður falli niður. Stefnandi nýtur gjafsóknar samkvæmt fyrirbyggjandi gjafsóknarleyfi, dags. 19. nóvember 2024. Allur kostnaður stefnanda greiðist því úr ríkissjóði, þar með talin málflytningsspóknun lögmanns hans, Fjöltnis Vilhjálmssonar, svo sem greinir í dómsorði. Samkvæmt dómvenju er virðisaukaskattur ekki meðtalinn í þeirri fjárhæð.
53. Fjöltnir Vilhjálmsson lögmaður flutti málið fyrir stefnanda og Haukur Örn Birgisson lögmaður fyrir stefnda.
54. Bergþóra Ingólfssdóttir héraðsdómari kveður upp dóm þennan.

Dómsorð:

Stefndi, Sjóvá-Almennar tryggingar hf., er sýkn af kröfum stefnanda, A.

Málskostnaður fellur niður. Gjafsóknarkostnaður stefnanda greiðist úr ríkissjóði, þar með talinn er þóknun lögmanns hans, sem þykir hæfilega ákveðin 1.620.000 krónur.